

Dr. Meltem Kora
TAP-Der
19 Mayıs 2023
Hamburg

Zaman-sız

Bizi birbirimize bağlayan şeyler hakkında, zaman hakkında birkaç cümle söylemek istiyoruz. Zaman, evrendeki tüm cisimlerin hareketleri esnasında birbirlerine göre konum değişikliklerinin olması için belirli bir sürenin geçmesi olarak tanımlanır. Yani zamanı tayin eden cismin hareketi, konumu, konum değişikliği ve süresidir. Güneşimiz, gökkubbemiz, kutup yıldızı ve samanyolu kendi mekanlarında dururken, bizim için zaman geçer. Konum bize göre değişir, bu nedenle zaman görecelidir. Bu bir zaman-mekan tılsımıdır.

İşte tam şu anda, burada, Hamburg'da bir zaman-mekan tılsımının içindeyiz. Etem abinin Heybeliada'da anımsadığı Şeytan Kaptan'ın Mo'nun Kulübesi adlı değirmen hala kuzeyden-Karadeniz'den esen rüzgarlarla dönüyor.

Heybeliadadaki değirmen, Mo'nun Kulübesi, 1947.

Resim: Etem Ete, Anları Yaşamak, 2016, Oğlak Yayıncılık

Mo ise Kaptan Şeytan'ın büyük odiseyindeki tüm hazineleri toplamış, tüm deniz kentlerini dolaşmış; şimdi Hamburg'da Etem Ağabey ile yaşıyor.

Elbe-Oder ve Tuna'ya can veren yer altı suları, Tuna boyunca doğrudan Karadeniz'e gelip, Mo'nun değirmenini kanatlandıran poyraza üflüyor. Elbe kıyılarından Etem Ağabey bu poyraza el verip, değirmene ve Nazım'ın Varna'daki vapurlarına gümüş telli Karadeniz'de yüzmek için kanat oluyor:

Vapur (Nazım Hikmet Ran)

*Yürek değil be, çarıkılmış bu, manda gönünden,
teper ha babam teper
paralanmaz
teper taşlı yolları.
Bir vapur geçer Varna önünden,
uy Karadeniz'in gümüş telleri,
bir vapur geçer Boğaz'a doğru
Nazım usulcacık okşar vapuru,
Yanar elleri*

Steamliner (Translated by Meltem Kora)

*This is no heart, it is a chappal, out of buffalo skin,
Trots, everlastingly, trots around
Does not tatter a bit
Trots all the rocky paths.
A steamliner passes fore Varna,
Ah, the silver lines of the Black Sea
A liner passes heading for the Bosphorus
Nazım caresses the liner
Scorched are his hands*

Aynı rüzgar, İstanbul Boğazı'nın Argonotlar tarafından sonsuza kadar açık bırakılan Oynayan Kayaları'ndan süzülüyor ve Prens Adaları'nın heybelisine gelip doluyor.

Aynı anda Ren'in doğu kolu Lahn nehrinin kıyısı Marburg'dan Zeus'un altın elmalarını Troya Savaşı için değil, tarçın ve ayva ile tadlandırıp konfitür ve marmelad içinde ölümsüzleştiren Ekard abi, piposunu doldurduğu Türk tütününü ile tütürüp, buna Grimm'in Hansel ve Gratel'in yolculuğu masalıyla eşlik ediyor. Hansel ve Gratel böylece ormandaki kayboluşlarını, bir yürüyüşe, bir göç öyküsüne dönüştürüyorlar.

TAP-Der serüveninde mekan-zaman kapısını açık tutan pek çok kahraman, rüzgar ve su olup, mekanın sabitliğini harekete, yer değiştirmeye ve tılsımlı yaşam enerjisine döndürüyorlar. Hikayeleriyle ve yolculuklarıyla gelen göçmen kuşlara anlamlı yaşamı müjdeliyorlar.

Hamburg’da, her yerden su ve rüzgar; yağmur ve nem; insan ve anı bir araya geliyor. Anlar anıları, anılar zamanı oluşturuyor. Mekan içinde hareket eden insan, göç ediyor; mekanda zamanı da anısıyla taşıyor. Anlam için kahramanlara gereksinim duyuyor.

Heybeliada ve Hamburg-Marburg (Türkiye ve Almanya) arasında gezginlere ve göçmen kuşlara, İstanbul Boğazı’nın kayalarının açılması ve denizcilerin geçmesi için yardım eden Argonotlar gibi rüzgar, kanat, su ve tekne olan tüm kahramanlara sevgi, selam ve minnetle...

Time-less

Right now, here, we are in a time-space talisman. The windmill named Mo’s Cabin which Etem Ağabey remembers in Heybeliada, still spins with the winds from the Black Sea; Mo has already collected all the treasures of the captain’s great odyssey and traveled all the cities by the sea. The underground waters, which give life to the Elbe-Oder and the Danube, come directly to the Black Sea along the Danube and become air that blows as the north wind. That is the wind under Mo’s Mill’s wings. In order to turn the mill, Etem Ağabey now floats Nazım's steamboats from the silver-haired Black Sea in Varna, and from there it glides through the Playing Rocks of the Bosphorus, which was left open forever by the Argonauts, and comes to the saddlebags (Heybeliada) of the Prince Islands.

Eckhardt Ağabey, who flavors the golden apples of Zeus from Marburg, on the banks of the Lahn river, with cinnamon and quince, immortalizes them in confiture and marmalade, smokes his pipe full of Turkish tobacco. He and his town, Marburg tell the tale of Grimm's Hansel and Gretel; the little children are not lost in the woods now, Eckhardt Ağabey transforms the tale: It is not a disappearance in the woods anymore; he transforms the process into a migration story with happy outcomes. He too, carries a talisman.

In the adventure of TAP-Der, many heroes who keep the space-time door open are wind and water, and they transform movements, displacements, and migration stories into talismanic life energy. They provide meaningful life stories to the migratory birds that come with their journeys.

In Hamburg, water and wind; rain and humidity; people and memories from all around the globe come together. Moments make memories, memories make time. The human being who moves in the space is migrating; he carries the time in the place with his memory. It needs heroes for meaning making.

With love, greetings and gratitude to the travelers and migratory birds between Heybeliada and Hamburg-Marburg (Turkey and Germany), and to all other heroes, who are wind, wings, water and boats, who helped to open the Playing Rocks of the Bosphorus...

Some notes:

My inspiration for this small speech came from a childhood memory Etem Ağabey mentions in his book. I was attracted to this powerful imagery of a windmill by the sea. We were in Hamburg, a city by a giant river that took to the sea. As I saw all my colleagues in TAP-der as pioneers that help patients sail through their life journeys that include problems linked to migration, I likened their story to that of Odysseus. That is where the Playing Rocks (or Wandering Rocks) come from. In Greek mythology, these were a group of rocks, between which the sea was horrendous; they used to destroy all the travellers. The ship Argo and the crew of Argonauts were the only ones to navigate through them. These rocks are supposedly in the entrance point of the Bosphorus from the Black Sea. With a tale as historical as the Odyssey mentioned, I would not have possibly omitted a Germanic version of dangerous travel. That took me to Marburg and Grimm Brothers

and to the famous Hansel and Gretel story. Abandoned kids in the forest, finding their way back home thanks to some rocks- pebbles this time, not of the wandering type but for trail-blazing. I interpreted it as a sort of migration. Who could be a better teller of this story other than Eckhardt Ağabey, with his taste for confiture, wine, and tobacco?

As for Nazim appearing in the speech, who, speaking Turkish, can do without his poetry, anyway?

Many regards...